
Stanovisko SZPM a SPPK k súčasnej situácii v sektore mlieka na Slovensku a návrh opatrení na zlepšenie situácie

Slovenský zväz pravovýrobcov mlieka a Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora hodnotí stav v sektore mlieka na Slovensku ako stav krízy. Vo väčšine trhových ukazovateľov, hlavne v úrovni nákupných cien mlieka zaznamenávame stav zhodný s obdobím roka 2012, ktoré sa považuje za obdobie „malej mliečnej krízy“.

Analýza súčasného stavu

- Od februára minulého roka, kedy bola priemerná nákupná cena mlieka na úrovni takmer 36 centov za kilogram, zaznamenávame na Slovensku trvalý pokles priemernej nákupnej ceny mlieka;
- V júli tohto roka poklesla priemerná nákupná cena mlieka na úroveň 26,43 centov za kilogram, čo predstavuje o 10 centov na kilogram alebo 27 % menej ako vo februári minulého roka;
- Celkové tržby pravovýrobcov mlieka za prvých sedem mesiacov tohto roku poklesli oproti minulému roku takmer o 27 miliónov EUR;
- Dodávky mlieka sa za prvých sedem mesiacov tohto roku zvýšili oproti minulému roku takmer o 17 miliónov kilogramov mlieka;
- Priemerné náklady na výrobu mlieka dosahujú v súčasnosti úroveň cca 40 centov na kilogram mlieka;
- Pri súčasnej úrovni nákupných cien vzniká pravovýrobcom bez podpory strata vo výške takmer 13 centov na kilogram mlieka;
- Tieto straty sa ponížujú o podporu. V súčasnosti sú zatiaľ schválené podpory na dojnice z dvoch zdrojov:
 - prostriedky z I. piliera vo výške 249 EUR na dojnicu, čo v prepočte cez priemernú úžitkovosť vychádza zhruba 3,8 centa na kilogram mlieka;
 - podpora cez PRV na welfér dojníc, ktorá je schválená vo výške 130 EUR na dojnicu, čo v prepočte cez priemernú úžitkovosť vychádza zhruba 1,9 centa na kilogram mlieka. Tu treba ale zdôrazniť, že dostupné prostriedky pokryjú len zhruba polovicu stavov dojníc;
- Takže ak pôvodne vypočítanú stratu vo výške 13 centov ponížime o priemernú podporu, ktorá je doteraz schválená pre všetkých chovateľov dojníc vo výške 3,8 centa na kilogram mlieka, strata aj tak dosiahne úroveň vyše 9 centov na kilogram;
- Chovatelia dojníc, ktorí dostanú zvýšenú podporu na welfér, dostanú podporu v priemere na úrovni 5,7 centa na kilogram a strata sa im zníži na vyše 7 centov;
- Odborné ekonomické analýzy ukazujú, že dôvodom týchto strát nie sú vysoké náklady, ale nízke príjmy. Slovenskí pravovýrobcovia trvalo dostávajú za surovinu o 2 až 4 centy menej, ako je priemer EÚ, pričom v mnohých členských krajinách EÚ dostávajú pravovýrobcovia mlieka výrazne vyššiu podporu;
- Zástupcovia spracovateľského priemyslu udávajú ako dôvod nízkych nákupných cien tlak obchodných reťazcov a zneužívanie ich dominantného postavenia na trhu;
- Analýzy SZPM odhaľujú skutočnosť, že aj pri 1,5 % aj pri 3,5%-nom trvanlivom mlieku má obchod najväčší podiel na spotrebiteľskej cene;

Navrhované opatrenia na zlepšenie situácie v sektore mlieka

A. Európska úroveň

Súčasný kritický stav v sektore mlieka v celej EÚ je dopadom politických rozhodnutí, hlavne zrušením mliečnych kvót EÚ a Ruského embarga. Preto je potrebné prijať mimoriadne politické opatrenia na úrovni EÚ, ktoré zmiernia straty v sektore mlieka.

Navrhujeme nasledovné opatrenia:

1. Kompenzácia strát prvovýrobcov mlieka zo strany EÚ

EÚ by mala kompenzovať straty prvovýrobcov mlieka, ktoré vznikli výrazným poklesom nákupných cien. Kompenzácie by boli vyplatené zo zdrojov za prekročenie mliečnych kvót a iných doplnkových zdrojov;

2. Regulácia dodávok mlieka na európskej úrovni

Na úrovni EÚ by sa mali prijať účinné opatrenia, ktoré by riešili reguláciu dodávok v čase krízy na trhu. Za krízový stav by sa mal považovať stav na trhu, keď nákupné ceny poklesnú pod 20% úrovne rovnakého obdobia minulého roka. Pri nadprodukcií mlieka by sa mali regulovať dodávky mlieka na úrovni členských krajín EÚ a to proporčne, podľa toho, akou mierou k tejto nadprodukcií prispeli;

3. Stanovenie minimálnej nákupnej ceny mlieka

Minimálna nákupná cena mlieka by mala byť stanovená zo strany EÚ a mala by byť na úrovni 70% priemerných nákladov na výrobu mlieka v EÚ a mala by byť aktualizovaná ročne;

4. Zvýšenie bezpečnosti prvovýrobcov prostredníctvom tzv. "záchrannej siete" EÚ

Je potrebné zvýšiť intervenčnú cenu mlieka a mliečnych výrobkov;

5. Znovuzavedenie exportných dotácií a/alebo podpora odbytu mlieka a mliečnych výrobkov na nových trhoch;

6. Zlepšenie transparentnosti v reťazci mlieka a odstránenie nekalých praktík obchodných reťazcov na zabránenie zneužívania dominantného postavenia obchodných reťazcov prostredníctvom európskej legislatívy;

B. Národná úroveň:

1. Kompenzácia strát prvovýrobcov mlieka z národných zdrojov SR

SR by mala kompenzovať straty prvovýrobcov mlieka, ktoré vznikli výrazným poklesom nákupných cien. Navrhujeme, aby sa straty prvovýrobcov kompenzovali do úrovne rozdielu priemernej ceny mlieka za posledné 3 roky (31,98 centa za kilogram) a priemeru nákupnej ceny mlieka za prvých 9 mesiacov tohto roka.

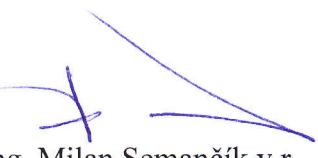
Kompenzačná platba by bola vyplatená z III. piliera formou platby na dojnici v objeme 150 EUR/dojnica;

2. **Poskytnutie prislúbenej podpory všetkých kategórií jalovic potomstva mliečneho stáda vo výške 160 EUR/VDJ;**
3. **Uplatňovanie Memoranda o porozumení medzi SZPM a SMZ v zmysle dodržiavania nákupných cien mlieka na úrovni priemeru EÚ s dvojmesačným oneskorením - s maximálnou odchýlkou 2 centy na kilogram;**
4. **Vypracovanie právej analýzy v retázci mlieka na dodržiavanie Zákona o cenách**
Vychádzame z predpokladu, že v retázci mlieka sa porušuje Zákon o cenách, napokoľko prvovýrobcovia a spracovatelia mlieka sú nútení predávať mlieko za ceny, ktoré nepokrývajú výrobné náklady;
5. **Hľadanie ďalších možností podpory sektoru prvovýroby mlieka z národných zdrojov, napr. poskytnutie úľav na odvodových povinnostiach producentov mlieka;**
6. **Zníženie DPH na mlieko a mliečne výrobky.**

Verím, že pri predkladaní návrhov opatrení na zlepšenie situácie v sektore mlieka budete prihliadať na naše návrhy.

S pozdravom,

Ing. Alexander Pastorek v.r.
predseda SZPM

Ing. Milan Semančík v.r.
predseda SPPK

v Nitre, 25. augusta 2015